

Barn og natur

Nasjonal
spørreundersøkelse
om barn og natur

Skår, M., Gundersen, V., Bischoff, A., Follo, G., Pareliussen, I., Stordahl, G. & Tordsson, B. 2014. Barn og natur. Nasjonal spørreundersøkelse om barn og natur. - Temahefte 54. 19 s.

Sted, Trondheim 2014

ISSN: 0804-421X
ISBN: 978-82-426-2645-5

RETTIGHETSHAVER

© Norsk institutt for naturforskning
Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

GRAFISK FORMGIVING

Kari Sivertsen, NINA

FOTO OMSLAG

Foto © Svein Holo/NN/Samfoto.
Foto © Espen Bratlie/Samfoto.jpg

OPPLAG
1000

KONTAKTOPPLYSNINGER

Norsk institutt for naturforskning (NINA)
Postadresse: Postboks 5685 Sluppen, 7485 Trondheim
Telefon 73 80 14 00
<http://www.nina.no>

Barn og natur

Nasjonal spørreundersøkelse om barn og natur

Margrete Skår¹
Vegard Gundersen¹
Annette Bischoff²
Gro Follo³
Ingar Pareliussen⁴
Gjertrud Stordahl⁴
Bjørn Tordsson²

Norsk institutt for naturforskning¹
Høgskolen i Telemark²
Norsk senter for bygdeforskning³
Dronning Mauds Minne⁴

Forord

Temaheftet presenterer hovedfunn fra en nasjonal spørreundersøkelse om barn og natur. Undersøkelsen er del av en treårig studie finansiert av Norges forskningsråd. Studien vil bidra med kunnskap om innhold og meningsdannelse i barnas ulike naturerfaringer.

I tillegg til spørreundersøkelsen omfatter studien også en litteraturstudie og kvalitative casestudier i barnehage, leirskole, organiserte uteaktiviteter og uteaktiviteter uten voksen tilstedeværelse. Se <http://www.nina.no/Prosjekter/Barnognatur.aspx>

Studien er et samarbeidsprosjekt mellom Norsk institutt for naturforskning (NINA), Dronning Mauds Minne (Høgskole for barnehagelærerutdanning), Høgskolen i Telemark og Norsk senter for bygdeforskning. NINA har hatt hovedansvar for spørreundersøkelsen, og Oddgeir Andersen har gjort de statistiske analysene. Kari Sivertsen og Camilla Næss har bidratt i utformingen av sluttproduktet. De andre samarbeidspartnerne har bidratt i utforming av spørreundersøkelsen, resultatvurderinger og gitt innspill til temaheftet.

Spørreundersøkelsen ble gjennomført av TNS Gallup i januar 2013, basert på et panel bestående av personer som har sagt seg villig til å delta i spørreundersøkelser. 3160 personer fylte ut spørreskjema, det gir en svarprosent på 48,3 %. Utvalget av de som har svart er testet for representativitet for den aktuelle befolkningsgruppen når det gjelder alder, kjønnsfordeling, inntektsnivå og utdanningsnivå. Resultatene er basert på et statistisk signifikansnivå på 0.05. Det lyktes ikke å få nok besvarelser fra foreldre med barn som er vokst opp i andre land enn Norge, slik at forskjeller mellom denne gruppen og befolkningen ellers ikke er undersøkt.

Vi takker alle foreldre og foresatte som tok seg tid til å besvare undersøkelsen, og TNS Gallup for godt samarbeid.

Margrete Skår

Innhold

Forord.....	2
Innhold.....	3
Nasjonal spørreundersøkelse om barn og natur.....	5
Hvor leker barna når de er ute?.....	6
Hva gjør barn utendørs på fritiden?.....	8
Barnas deltakelse i friluftslivsaktiviteter	10
Ute på egen hånd?	10
En sammenheng mellom utendørsaktiviteter og sosiale skillelinjer?	12
Hva betyr organiserte fritidsaktiviteter for barnas aktivitetsnivå i nærmiljøet?	14
Egentransport til skole og gjøremål på fritiden – potensielle naturmøter	16
Hovedfunn nasjonal spørreundersøkelse om barn og natur.....	18
Barn savnet i nærmiljønaturen?	19

Nasjonal spørreundersøkelse om barn og natur

Natur og friluftsliv er en inngrodd del av den norske folkesjela. Vi er født med ski på beina, og brukne bein og skrubbsår som følge av vilter lek i skogen er en selvfølgelig del av barndommen. Eller er det sånn vi synes det burde ha vært? For samtidig er det en alminnelig oppfatning at mange barn nå leker mindre i naturen i nærmiljøet sitt.

Dette er tema som vi som forskere opplever bred interesse rundt. Men hittil er det forsket lite på barn og omfang av naturbruk i Norge.

En treårig studie finansiert av Norges forskningsråd har som mål å gi kunnskap om barnas bruk av natur i dag. Prosjektet vil bidra med nyttig kunnskap om innhold og meningsdannelse i barnas naturerfaringer. Dette er kunnskap som kan brukes til å skape bedre sosiale og fysiske rammebetingelser for framtidig friluftsliv for barn, i tråd med helse- og friluftslivspolitiske målsettinger.

Her presenterer vi hovedfunn fra en nasjonal spørreundersøkelse blant 3160 norske foreldre med barn i alderen 6-12 år.

Vi har spurt foreldrene om barnas lek i nærmiljøet, og om hvordan barn bruker naturen i sine nære omgivelser. Hvilke aktiviteter deltar ungene i? Hvem deltar? Hvilke områder bruker de mest?

Dette er den første omfattende spørreundersøkelsen om barnas bruk av natur og nærmiljø i Norge, og danner et øyeblikksbilde av barnas bruk av ulike uteområder.

Foreldrene vurderer naturkontakt som betydningsfullt for barna. Hele 86 % svarer at det betyr en god del eller svært mye. Undersøkelsen viser også at foreldrene er ganske fornøyd med omfanget av barnas naturkontakt, selv om det store flertall likevel ønsker at sitt barn skulle vært noe mer ute i naturen.

97 % av barna har tilgang til store eller små skogsområder i gang- eller sykkelavstand fra hjemmet i følge foreldrene.

Foto: © Steinar Haugberg/Samfoto

Hvor leker barna når de er ute?

Vi spurte foreldrene hvor barna leker eller oppholder seg når de er ute

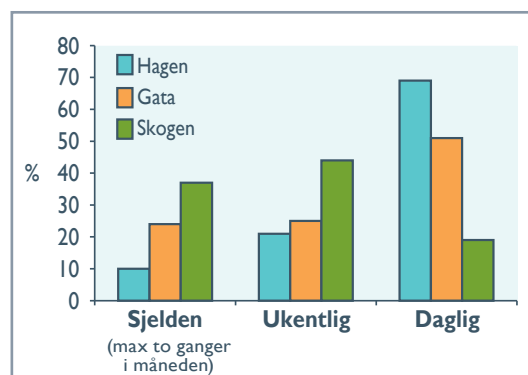
Foreldrene vurderer tilgangen til leke- og oppholdsområder nær hjemmet som god. Dette gjelder også naturområder. I alt har hele 97 % av barna tilgang til store eller små skogsområder, i gang- eller sykkelavstand fra hjemmet.

Foreldrene oppgir hvor mye barna oppholder seg i mer naturpregete områder sammenliknet med mer opparbeidete og tilrettelagte områder i nærmiljøet.

Selv om tilgangen til naturområder er god, ser vi at barn i det daglige oppholder seg mer i tilrettelagte områder som parker, hager, gatetun, stille veier og lekeplasser enn i naturområder som skogen.

En femtedel av barna leker i store eller små skogsområder omtrent daglig om sommeren, da er også lek på skolevegen medregnet. 44 % av barna oppholder seg i skogsområder ukentlig. Til sammenligning oppholder 51 % av barna seg i gatetun eller stille veger omtrent daglig, og 25 % ukentlig. Av de ulike uteområdene er hagen mest brukt. Dette viser at opphold i mer tilrettelagte områder nær hjemmet er en mye mer integrert del av barnas hverdagsliv enn det opphold i mer naturpregete områder er.

Selv om tilgangen til naturområder er god, ser vi at barn i det daglige oppholder seg mer i tilrettelagte områder som parker, hager, gatetun, stille veier og lekeplasser enn i naturområder som skogen.

Tidsklemme og trafikksituasjon hindrer barnas utelek

Viktige hindre for barnas bruk av natur- og grøntområder er ifølge foreldrene i første rekke knyttet til tidsklemme på grunn av mye fritidsaktiviteter og skolearbeid, og at man prioriterer å gjøre andre ting. Men undersøkelsen viser at også trafikksituasjonen utgjør et viktig hinder for barnas bruk av nærmiljøet. Foreldre som vurderer trafikksituasjonen som ganske god eller svært god, har barn som bruker både naturområdene og nærmiljøet generelt mer. Denne gruppen har også barn som deltar mer i alle aktiviteter enn de som vurderer trafikksituasjonen som dårlig. Unntaket er bruk av parker og lekeplasser, noe som viser at tilgang til trygge og tilrettelagte lekeområder er desto viktigere når trafikksituasjonen er usikker.

Et interessant funn er også at foreldre til 10-12 åringer, i større grad enn foreldre til 6-9 åringer, synes det er viktigere å motivere til gode skoleprestasjoner og deltakelse i idretts- og fritidsaktiviteter enn å være ute i natur- og grøntområder. De eldste barna prioriterer også i høyere grad skjermaktivitet, de mangler i større grad venner å være ute med og de har i mindre grad lyst til å være ute i naturen.

Viktige hindre for barnas bruk av natur- og grøntområder er ifølge foreldrene i første rekke knyttet til tidsklemme på grunn av mye fritidsaktiviteter og skolearbeid, og at man prioriterer å gjøre andre ting.

Hva gjør barn utendørs på fritiden?

For å se hvordan nærmiljøet generelt og naturområder spesielt faktisk blir brukt, ble foreldrene bedt om å angi hvor ofte barna deltar i ulike aktiviteter.

Av tabellen på neste side ser vi at over halvparten av barna sjelden eller aldri «leker eller oppholder seg i skogen eller andre naturområder. Å leke i skogen er altså en aktivitet der ganske få barn deltar i det daglige. Bruk av trampoline, sykling/skating og lek utendørs er de vanligste sommeraktivitetene.

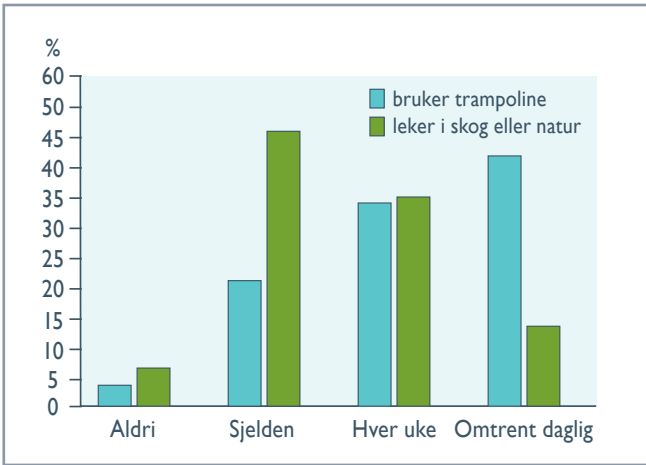
Generelt deltar barna mindre i uteaktiviteter om vinteren. Likevel, 70 % går på ski, aker eller driver med andre snøaktiviteter ukentlig eller daglig, mens 30 % gjør det sjelden eller aldri.

I spørreundersøkelsen ble kjønnsforskjeller undersøkt. Resultatene viser at gutter spiller mer fotball og andre ballspill enn jenter, de leker eller oppholder seg mer i skogen eller andre naturområder og de sykler/skater mer. Dette gjelder hele året. Om sommeren er jentene de mest aktive i bruk av lekeplass, å gå tur med hunden og lek utendørs (hoppe paradis, strikk etc.). Gutter er mer ute enn jenter på egen hånd om vinteren.

Undersøkelsen viser altså ikke tydelige forskjeller i aktivitetsmønstrene mellom kjønnene, men at gutter og jenter likevel gjør litt forskjellige ting i nærmiljøet.

Å leke i skogen er en aktivitet der ganske få barn deltar i det daglige. Bruk av trampoline, sykling/skating og lek utendørs er de vanligste sommeraktivitetene.

Foto: © Baard Næss/NN/Samfoto

Denne figuren viser omfang av opphold og lek i skogen i forhold til å hoppe på trampoline.

“Hva gjør barnet ute i nærmiljøet i fritiden, og hvor ofte?”	Sesong	Aldri %	Sjelden %	Hver uke %	Omtrent daglig %
Ski, aker eller snøaktiviteter	Vinter	0	29	54	17
Er ute på egen hånd uten at jeg vet helt sikkert hva barnet gjør	Sommer	13	17	35	35
	Vinter	16	27	40	17
Bruker trampoline	Sommer	3	21	34	42
	Vinter	81	16	2	1
Spiller fotball eller andre ballspill	Sommer	4	27	38	31
	Vinter	35	33	26	6
Leker eller oppholder seg i skogen eller andre naturområder	Sommer	6	47	34	13
	Vinter	15	55	24	6
Sykler, skater o.l.	Sommer	1	8	33	58
	Vinter	53	35	9	3
Bruker lekeplass eller andre områder med lekeapparater	Sommer	4	29	38	29
	Vinter	15	48	25	12
Går tur med hund, egen eller lånt	Sommer	48	31	13	8
	Vinter	54	28	12	6
Leker utendørs (hopper paradis, strikk, treffer venner el.l.)	Sommer	1	7	32	60
	Vinter	6	24	42	28

Barnas deltakelse i friluftslivsaktiviteter

For å undersøke omfanget av barnas naturkontakt også utenom nærmiljøet, inneholdt spørreundersøkelsen spørsmål om deltakelse i 16 friluftslivsaktiviteter. Dette er sammenlignbare data med tidligere undersøkelser gjennomført av Statistisk Sentralbyrå.

Den vanligste friluftslivsaktiviteten blant barn er fortsatt turer til fots i skog og mark eller på fjellet, der 97 % av barna i vår studie har deltatt minst en gang siste år. Sammenlignet med de tidligere studiene har andelen barn som har deltatt en eller flere ganger siste år vært ganske stabil i alle friluftslivsaktiviteter, sammenlignet med tall fra 1997 til 2007. Men hyppigheten (antall turer) har i følge vår undersøkelse gått ned i 2013 i forhold til foregående år. Dette gjelder alle aktiviteter bortsett fra dagsturer i skog og mark på sykkel. Vår undersøkelse viser dermed at barn i Norge fortsatt opplever å delta i mange typer friluftslivsaktiviteter, men at hyppigheten i deltakelse kan være i ferd med å avta.

Lite friluftsliv i barnehage, skole og SFO

Vår spørreundersøkelsen viser videre at alle aktiviteter i all hovedsak foregår gjennom uorganisert fritidsaktivitet. De vanligste friluftslivsaktivitetene i barnehage, skole og SFO er dagsturer i skog og mark og sykkelsturer med overnatting, mens svært få barn deltar i andre aktiviteter gjennom disse institusjonene. Dette betyr at barnehage, skole og SFO kan ha et potensial i å øke bredden og omfang i friluftslivsaktiviteter.

Ute på egen hånd?

Mange observerer at barn i dag i mindre grad enn før oppholder seg utendørs uten voksne til stede. I undersøkelsen ble foreldrene spurt om hvor mye barna er ute på egen hånd uten at de vet helt sikkert hva barnet gjør. De ble også spurt om hvor mye barna oppholder seg i natur- og grøntområder med og uten voksne til stede.

Undersøkelsen viser at 70 % av barna er ute på egen hånd ukentlig eller daglig om sommeren og 57 % om vinteren uten at de voksne vet helt sikkert hva barnet gjør. Tallene

viser dermed samtidig at 30 % av barna sjelden er ute på egen hånd om sommeren. Barnas egenstyrte aktivitet i nærmiljøet er altså fortsatt viktig, selv om omfanget er sporadisk for mange.

Når det gjelder lek og opphold i naturområder spesielt, ser vi at flere barn oppholder seg i natur- og grøntområder med voksne til stede enn uten voksne til stede. Gutter er mer ute enn jenter uten voksne til stede og jenter er mest ute med voksne til stede.

Det er videre interessant at 6-9 åringene leker eller oppholder seg mer i skog eller andre naturområder enn 10-12 åringene, og den yngste aldersgruppen deltar også oftest i turer til fots i skog og mark. Det at de yngre barna i større grad oppholder seg ute i naturen enn de eldre og mer selvstendige, antyder at foreldrenes rolle og innsats betyr mye for omfanget av barnas naturkontakt i dag. Dette henger sammen med funnene som viser at viktige hindre for å være ute i natur- og grøntområder slår sterkere ut for 10-12 åringene enn for de yngre barna.

Det er tidligere nevnt at foreldrenes oppfatning av trafikksituasjonen i stor grad samspiller med omfanget av barnas bruk av nærmiljøet. Dette gjelder ikke minst i forhold til hvor mye barna er ute på egen hånd. Foreldre som oppfatter trafikksituasjonen der de bor som dårlig har barn som også er minst ute på egen hånd.

Studien viser også at foreldrenes alder har betydning for hvor mye barn er ute på egen hånd. Barn med foreldre eldre enn 45 år er oftere ute på egen hånd enn barn med foreldre yngre enn 45 år.

Hvor mye tid barn bruker ute på egen hånd henger sammen med flere faktorer. Trafikk er en avgjørende faktor:

Generelt deltar barna mindre i uteaktiviteter om vinteren. Likevel, 70 % går på ski, aker eller driver med andre snøaktiviteter ukentlig eller daglig. 30 % gjør det sjelden eller aldri.

Foto: © Pål Hermansen/NN/Samfoto

En sammenheng mellom utendørsaktiviteter og sosiale skillelinjer?

Vi syntes det var interessant å undersøke hvorvidt omfanget av naturkontakt følger sosiale skillelinjer, og har undersøkt hvorvidt deltakelse i ulike aktiviteter henger sammen med foreldrenes sosiale og økonomiske status.

Studien viser ikke tydelige sammenhenger mellom barnas bruk av nærmiljøet og foreldrenes utdannings- og inntektsnivå. Men vi ser at barnas tilgang til lekeområder henger sammen med foreldrenes inntekt. I familier med mer enn 800.000 kroner bruttoinntekt i husstanden, har barn noe bedre tilgang til tilrettelagte lekeområder i nærmiljøet enn barn med foreldre med lavere inntektsnivå. Undersøkelsen viser også at barn som bor i ett hjem oppholder seg noe mer i natur- og grøntområder enn barn som bor i flere hjem.

Når det derimot gjelder barnas deltakelse i friluftslivsaktiviteter generelt som vi har beskrevet over, viser undersøkelsen tydeligere mønstre i forhold til foreldrenes inntekts- og utdanningsnivå.

Foreldre med høyest inntektsnivå har barn som oftere deltar i overnattingsturer i skog og mark, turer med motor- eller seilbåt, bading utendørs, skiturer og bruk av alpinanlegg enn barn av foreldre med lavere inntektsnivå. Foreldre med høyest utdanningsnivå har i tillegg også barn som hyppigere deltar i turer med kano eller kajakk, samt på bær- eller soppturer.

Et interessant funn er at foreldre med lavere utdannings- og inntektsnivå er mer enige i at barnet oppholder seg mye i natur- og grøntområder gjennom skole og SFO enn foreldre med høyere utdannings- og inntektsnivå.

En relevant målsetting kan derfor være å inkludere naturkontakt i skolen i større grad for den eldste aldersgruppen.

Foreldre med høyere utdannings- og inntektsnivå mener derimot at barnets naturkontakt i større grad foregår i ferier og helger og på hytta. Dette betyr at skole, SFO og barnehage kan ha en viktig oppgave i å bidra til naturkontakt for den gruppen av barn som ikke er så aktive utendørs i fritiden. Samtidig viser undersøkelsen at foreldrene opplever at 6-9 åringene har mer naturkontakt gjennom skole enn 10-12 åringene.

Et interessant funn er at foreldre med lavere utdannings- og inntektsnivå er mer enige i at barnet oppholder seg mye i natur- og grøntområder gjennom skole og SFO enn foreldre med høyere utdannings- og inntektsnivå. Sistnevnte gruppering mener derimot at barnets naturkontakt i større grad foregår i ferier og helger og på hytta. Dette betyr at skole, SFO og barnehage kan ha en viktig oppgave i å bidra til naturkontakt for den gruppen av barn som ikke er så aktive utendørs i fritiden. Foto © Kerstin Mertens/Samfoto

Hva betyr organiserte fritidsaktiviteter for barnas aktivitetsnivå i nærmiljøet?

Et viktig karaktertrekk ved barnas hverdagsliv i dag er en organisert fritid. Et relevant spørsmål er derfor om deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter stimulerer eller reduserer barnas egenstyrte aktiviteter utendørs.

Foreldreundersøkelsen viser at barn som jevnlig deltar i organiserte fritidsaktiviteter *utendørs* også bruker nærmiljøet i størst grad. Denne gruppen går og sykler i tillegg mest til skolen og andre gjøremål i fritiden. For barn som deltar i *innendørs* organiserte fritidsaktiviteter er det derimot de som deltar sporadisk som er mest aktive i nærmiljøet.

Disse sammenhengene antyder at barnas konkrete og kroppslige erfaringer fra å være aktiv utendørs i organiserte sammenhenger også gir basis og økt motivasjon for å være aktiv i nærmiljøet. Sannsynligvis spiller foreldrerollen også inn, der barn som er aktive i organiserte fritidsaktiviteter blir stimulert til et generelt høyt aktivitetsnivå.

Undersøkelsen viser et tydelig mønster i at de som ikke deltar i organiserte fritidsaktiviteter (19 % av barna i undersøkelsen) er de minst aktive brukerne av nærmiljøet, både av nærområdene generelt og natur- og grøntområder spesielt.

Av barn som deltar i organiserte fritidsaktiviteter utendørs er 10-12 åringene mer aktive enn 6-9 åringene, og gutter er mer aktive enn jenter.

Barn som bor i ett hjem er mer aktive enn de i flere hjem, og barn med foreldre som begge jobber fulltid er mer aktive enn de som har foreldre som jobber deltid. Barn med foreldre med høyt inntekts- og utdanningsnivå er også mest aktive.

Av barn som deltar i organiserte fritidsaktiviteter innendørs, er jenter mer aktive enn gutter, og det er ingen forskjeller i aktivitetsnivå mellom 6-9 åringene og 10-12 åringene.

Undersøkelsen viser at de som ikke deltar i organiserte fritidsaktiviteter også er de minst aktive brukerne av nærmiljøet.

Ellers finner vi at aktivitetsnivået blant barn som deltar i innendørs fritidsaktiviteter følger de samme sosiale skillelinjene som blant barn som deltar i utendørs fritidsaktiviteter:

Barn som bor i spredtbygde strøk er de mest aktive i organiserte fritidsaktiviteter utendørs, mens barn i tettbygde strøk er de mest aktive i organiserte aktiviteter innendørs.

Foreldreundersøkelsen viser at barnas deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter ikke nødvendigvis går på bekostning av det å være aktiv i nærmiljøet. Derimot viser undersøkelsen at de som ikke deltar i organiserte fritidsaktiviteter er de minst aktive brukerne av nærmiljøet, samtidig som undersøkelsen viser at deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter følger sosiale skillelinjer:

Foreldreundersøkelsen viser at barn som jevnlig deltar i organiserte fritidsaktiviteter utendørs er de mest aktive brukerne av nærmiljøet. Denne gruppen går og sykler i tillegg mest til skolen og andre gjøremål i fritiden.

Foto © Bård Løken/NN/Samfoto

Egentransport til skole og gjøremål på fritiden — potensielle naturmøter

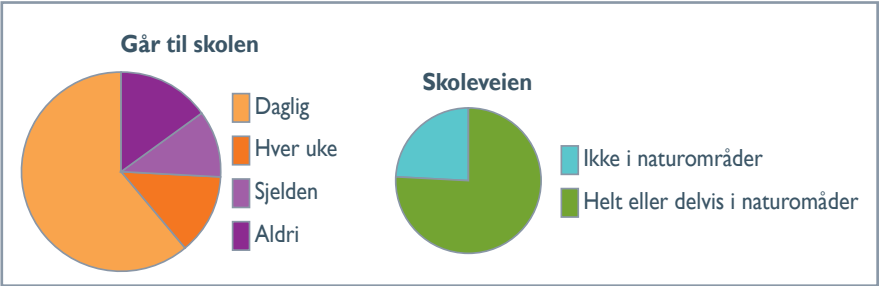
Mer enn 60 % av skolebarna går daglig til skolen. For tre av fire ligger skoleveien helt eller delvis i naturomgivelser. Transportetapper, enten til fots eller på sykkel, utgjør dermed en betydelig del av barnas naturkontakt i hverdagen.

Foto © Bjarne Nygård/Samfoto

Omlag 20 % av barna sykler eller går aldri eller sjeldnere enn hver måned til skole. For fritidsaktiviteter er det tilsvarende tallet 40 %. De viktigste forklaringene på hvorfor barna ikke går eller sykler er at veien er for lang, og at trafikksituasjonen er for dårlig. Forledrene anser tidsklemma og mangel på noen å gå sammen med som mindre viktig.

Økt bruk av nærmiljøet og naturområder gjennom egentransport til skole, aktiviteter og ulike gjøremål kan ha et stort potensial for å øke omfanget av barnas naturerfaringer og naturkontakt. I tillegg vil økt egentransport ha en stor helsemessig gevinst. Det forutsetter at transportetappene er trygge, og at voksne legger til rette for og stimulerer til barnas egentransport. Barn i spredtbygde strøk går og sykler mindre til alle aktiviteter enn barn i tettbygde strøk. For denne gruppen kan trafikktryggende tiltak, avkorting av busstransport, bedre trafikkopplæring m.m. være tiltak for å øke barnas egentransport. For barn som bor i tettbygde strøk med kortere transportvei bør fokus på trygge transportetapper ivaretas i takt med økende urbanisering og fortetting.

Transportetapper, enten til fots eller på sykkel, utgjør en betydelig del av barnas naturkontakt i hverdagen. Mer enn 60 % av skolebarna går daglig til skolen. For tre av fire ligger skoleveien helt eller delvis i naturomgivelser. Her finnes mange potensielle naturopplevelser og naturerfaringer!

Går eller sykler (eventuelt sparker, skater, går på ski etc.) barnet til barnehage, skole, fritidsaktiviteter eller ved besøk til venner og familie?	Aldri %	Sjelden %	Hver uke %	Omtrent daglig %	Helt i natur-omgivelser %	Delvis %	Nei %
Barnehage	70	10	7	13	29	34	37
Skole	15	11	13	61	24	52	24
Organiserte fritidsaktiviteter	27	26	36	11	17	54	29
Venner og familie	5	20	44	31	17	64	19
Andre gjøremål	6	30	44	20	13	68	19

Hovedfunn nasjonal spørreundersøkelse om barn og natur

- Foreldreundersøkelsen fra 2013 viser at barn i Norge generelt har god tilgang til både naturområder og andre lekeområder nær hjemmet. Samtidig viser undersøkelsen at naturområdene er sjeldnere brukt enn nærmiljøet ellers.
- Foreldrene vurderer naturkontakt som betydningsfullt for barna. De er ganske fornøyd med omfanget av barnas naturkontakt, selv om det store flertallet likevel ønsker at sitt barn skulle vært noe mer ute i naturen.
- De viktigste opplevde hindrene for barnas bruk av natur- og grøntområder er i første rekke knyttet til tidsklemme på grunn fritidsaktiviteter og skolearbeid. I tillegg er trafikksituasjonen et viktig hinder for barnas bruk av nærmiljøet.
- Å leke i skogen er en aktivitet som ganske få barn deltar i det daglige. Bruk av trampoline, sykling/skating og lek utendørs er de vanligste sommeraktivitetene.
- Generelt deltar barna sjeldnere i uteaktiviteter om vinteren enn om sommeren.
- Undersøkelsen viser ikke tydelige forskjeller i aktivitetsmønstrene mellom kjønnene, men at gutter og jenter likevel gjør litt forskjellige ting i nærmiljøet.
- Yngre barn (6-9 åringer) leker eller oppholder seg mer i skog eller andre naturområder enn eldre barn (10-12 åringer), og de yngste deltar også oftest i turer til fots i skog og mark.
- Foreldre med lavere utdannings- og inntektsnivå er mer enige i at barnet oppholder seg mye i natur- og grøntområder gjennom skole og SFO enn foreldre med høyere utdannings- og inntektsnivå. Sistnevnte gruppering mener at barnets naturkontakt i større grad foregår i ferier og helger og ofte på hytta.
- Foreldreundersøkelsen viser at barnas deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter ikke nødvendigvis går på bekostning av det å være aktiv i nærmiljøet. Derimot viser undersøkelsen at de som ikke deltar i organiserte fritidsaktiviteter er de minst aktive brukerne av nærmiljøet. Undersøkelsen viser at deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter følger sosiale skillelinjer, spesielt knyttet til foreldrenes utdanningsnivå.
- Transportetapper, enten til fots eller på sykkel, utgjør en betydelig del av barnas naturkontakt i hverdagen. Mer enn 60 % av skolebarna går daglig til skolen. For tre av fire ligger skoleveien helt eller delvis i naturomgivelser. Her finnes mange potensielle naturoplevelser og naturerfaringer.

Barn savnet i nærmiljønaturen?

Foreldreundersøkelsen viser et øyeblikksbilde av barnas bruk av nærområdene sine, og dette heftet oppsummerer kun de viktigste funnene. Undersøkelsen er del av en pågående studie som videre skal undersøke hvordan barn opplever og erfarer natur i ulike sammenhenger, som i barnehagen, i organiserte aktiviteter og i nærmiljønaturen.

Et viktig funn er at ganske få barn oppsøker natur- og grøntområder i det daglige. Samtidig ser vi at voksnes rolle og innsats betyr mye for omfanget av barnas naturkontakt i dag.

Tidligere var nærmiljøet en viktig uformell møteplass for barn, uten at de voksne nødvendigvis var til stede. Vår undersøkelse viser at i dag er det de yngste barna som er mest ute i naturområder, og mange barn er ute i natur sammen med voksne.

Kanskje ligger det største potensialet for økt naturkontakt i at voksne legger til rette for, og motiverer til, at barna selv skal oppsøke natur- og grøntområder der de bor, på skolen, langs skolevei osv. Trygge og attraktive naturområder i nærmiljøet – og bevisste og motiverende voksne - må da være en forutsetning.

Foto © David Trood/BAM/Samfoto

NINAs publikasjoner

NINA Rapport

Dette er en elektronisk serie fra 2005 som erstatter de tidligere seriene NINA Fagrapport, NINA Oppdragsmelding og NINA Project Report. Normalt er dette NINAs rapportering til oppdrags-giver etter gjennomført forsknings-, overvåkings- eller utredningsarbeid. I tillegg vil serien favne mye av instituttets øvrige rapportering, for eksempel fra seminarer og konferanser, resultater av eget forsknings- og utredningsarbeid og litteraturstudier. NINA Rapport kan også utgis på annet språk når det er hensiktsmessig.

NINA Temahefte

Som navnet angir behandler temaheftene spesielle emner. Heftene utarbeides etter behov og serien favner svært vidt; fra systematiske bestemmelsesnøkler til informasjon om viktige problemstillinger i samfunnet. NINA Temahefte gis vanligvis en populærvitenskapelig form med mer vekt på illustrasjoner enn NINA Rapport.

NINA Fakta

Faktaarkene har som mål å gjøre NINAs forskningsresultater raskt og enkelt tilgjengelig for et større publikum. De sendes til presse, ideelle organisasjoner, naturforvaltningen på ulike nivå, politikere og andre spesielt interesserte. Faktaarkene gir en kort framstilling av noen av våre viktigste forskningstema.

Annen publisering

I tillegg til rapporteringen i NINAs egne serier publiserer instituttets ansatte en stor del av sine vitenskapelige resultater i internasjonale journaler, populærfaglige bøker og tidsskrifter.

ISSN 0804-421X
ISBN 978-82-426-2645-5

Norsk institutt for naturforskning

NINA Hovedkontor

Postadresse: Postboks 5685 Sluppen, NO-7485 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00, Telefaks: 73 80 14 01

E-post: firmapost@nina.no

Organisasjonsnummer 9500 37 687

<http://www.nina.no>

NINA

Høgskolen i Telemark

Bygdeforskning

DronningMaudsMinne
POSTBOKS FOR KARNERHALLERUTDANNING

Samarbeid og kunnskap for framtidens miljøløsninger